

РОЛЬ ДОРАДЧОЇ СЛУЖБИ В РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ

Висвітлено роль дорадчої служби в розвитку сільської місцевості.

Ключові слова: дорадчі служби, аграрна реформа, сільські території.

Вступ. Дорадчі служби як засіб надання інформаційної та консультаційної допомоги сільськогосподарським товаровиробникам і сільському населенню використовуються по всьому світу вже досить давно, в багатьох країнах вони стали невід'ємною частиною виробництва й життя в сільській місцевості, а також незамінними помічниками сільськогосподарських товаровиробників і сільського населення. Хоча рівень розвитку, економічний стан, законодавство, державний устрій у кожній країні різний дорадчі служби по всьому світі націлюють свої дії на досягнення однакової мети: допомога у підвищенні ефективності сільськогосподарського виробництва та рівня життя в сільській місцевості через надання інформації, практичних консультацій і навчання сільськогосподарських товаровиробників і сільського населення.

Основною причиною занепаду сільського господарства країни є незавершеність розпочатих аграрних реформ. Але якщо впродовж тривалого часу основою державної аграрної політики вважались земельна і аграрна реформи, то тепер її основою повинен стати сільський розвиток, який стане політичним завершенням аграрної реформи. Однією з важливих передумов стратегічного планування стійкого зростання і утвердження сільських територій є структуризація й аналіз нинішнього стану їх функціонування з виявленням характерних особливостей, тенденцій, їх причин і наслідків.

Нині дослідженнями науково-практичних аспектів розвитку сільських територій займаються відомі вітчизняні вчені П.Саблук, І.Прокопа, О.Онищенко, В.Юрчишин, М.Кропивко, В.Терещенко. Поряд з тим окремі аспекти питання розвитку сільських територій залишаються недостатньо розглянутими. Зокрема виникає потреба в більш детальному вивченні особливостей становлення сільських територій у їх тісному взаємозв'язку з розвитком аграрного сектору.

Мета дослідження. На основі проведеного дослідження окреслити роль дорадчих служб у розвитку сільської місцевості як головної передумови подолання занепаду села.

Виклад основного матеріалу. До системи наук, що досліджують розвиток сільської місцевості відносять такі галузі наукових знань: економіка сільського господарства, соціологія сільської місцевості, антропологія, політичні науки, історія, географія та ін.

Серед наведеного комплексу наук виділяють дві групи науки, що мають безпосереднє відношення до розвитку сільської місцевості. До першої групи відносяться науки які безпосередньо займаються питаннями розвитку сільської місцевості – економіка сільського господарства та соціологія сільської місцевості. До другої групи відносяться науки які мають посереднє відношення тобто частковою

мірою торкається розвитку сільської місцевості – антропологія, політичні науки, історія та географія.

Значення науки сільського господарства для розвитку сільської місцевості в цілому пояснюється тим, що як правило сільське господарство є основною сферою діяльності для жителів сільської місцевості.

Об'єктами дослідження економіки сільського господарства є економіка управління сільськими підприємствами та їх окремими підрозділами; економіка виробництва сільськогосподарської продукції; аналіз ринку сільськогосподарської продукції, попиту на неї та процесу ціноутворення; збут сільськогосподарської продукції; економіка постачання ресурсів для сільськогосподарського виробництва; економіка використання ресурсів в сільському господарстві; світова економіка сільського господарства та світовий ринок сільськогосподарської продукції; ефективність управління фінансами в сільському господарстві; ефективність сільськогосподарської політики; економіка праці в сільському господарстві.

Наука соціологія сільської місцевості досліджує наступні питання – соціологія ведення сільського господарства; соціологічні аспекти використання і охорони природних ресурсів; соціологія розвитку сільських громад; соціологічні аспекти світового досвіду розвитку сільської місцевості; демографія сільської місцевості; сільська молодь, її профорієнтація та сільський ринок робочої сили; сільські сім'ї та підсобні присадибні господарства селян.

Отже головним орієнтиром для всіх видів досліджень даної науки є сільська людина, її середовище, потреби та проблеми.

Наука та політика минулого століття розглядала сільську місцевість перш за все як джерело продуктів харчування. Наслідком цього стало створення потужної аграрної індустрії, яка своє завдання виконала.

В чому сьогодні проявляється розуміння питання „розвиток сільської місцевості”? Це розуміння до сьогодні існує як одностороннє сприйняття дійсності. Відомі негативні сторони сучасного сільського життя: побутова не влаштованість, безробіття, нерозвиненість інфраструктури, монополізм місцевого керівництва, низький рівень культурної активності. Відповідно до такого розуміння і розглядаються питання розвитку сільської місцевості як потребу в наближенні до умов життя сільського населення до умов життя людей в містах. Відповідно до цього існувала відповідна ідеологія „стирання грані між селом і містом”. Ніхто сьогодні не говорить, що дані підходи в сучасних умовах уже є не актуальними.

Комплексний розвиток сільської місцевості обумовлює не лише потребою покращення життя селян, а також і інтересами суспільства в цілому. Майбутнє суспільного добробуту в поєднанні переваг сільського стилю і умов життя з перевагами міських умов.

Акцентування уваги на глобальних проблемах сучасної цивілізації має єдину мету - звернути увагу та той факт, що розвиток сільської місцевості є не самодостатнім окремим питанням, а лише суттєвою частиною проблеми розвитку суспільства більш глобального характеру. Відповідно, розвиток сільської місцевості також перебуває в тісній залежності від процесів усвідомлення та вирішення цих проблем як глобального так і часткового характеру. Питання „розвиток сільської місцевості” є тісно залежним від сукупності інших проблем суспільно-економічного розвитку. Розуміння даного факту дозволяє окреслити обмеження щодо можливостей по впливу на розвиток сільської місцевості. Реалістичний науковий погляд повинен раціонально поєднуватись з потребами сільських жителів, з їх бажанням здійснення тих чи інших змін. Адже прийняття рішень керівництва, без врахування реалій призводить лише до поглиблення диспропорцій.

Рекомендації науковців та рішення політиків повинні бути виваженими і опиратись на потреби сільських жителів. Демократичне суспільство має усі можливості для формування і прийняття правильних рішень. Однак тут є деякі інші „відхилення”. Абсолютизація думки і бажання сільських жителів щодо потреб змін також не може забезпечити того результату, який є оптимальним в конкретних історичних умовах. Рівень грамотності та неупередженості сільського жителя, його розуміння „поліпшення умов” іноді дуже далекі від того, що можна розуміти під людськими умовами проживання.

Тому наукові рекомендації, що враховують результати соціологічних опитувань є одним із важливих початкових кроків з розвитку сільської місцевості в Україні. Думку сільських жителів, щодо потреб в змінах соціально-економічних умов життя в сільській місцевості потрібно знати, а узагальнені результати відповідних досліджень повинні ставати основою відповідних програм розвитку сільської місцевості при умові врахування результатів наукових досліджень цілого комплексу наук.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах демократичного суспільства принциповою позицією є те, що насильницькі заходи з „розвитку” проти бажання тих, кого „розвивають” не можуть здійснюватись. Однак, якщо наука має обґрунтовані і практично випробувані приклади „розвинутої сільської місцевості” – то думки сільських жителів можливо змінити, використовуючи освіту та просвітництво як засоби. Донесення інформації сільськогосподарськими дорадчими службами в даному випадку само по собі є засобом розвитку сільської місцевості.

Отже сільськогосподарська дорадча служба в Україні створює сприятливі умови для прибуткового ведення сільськогосподарського виробництва, збільшення доходів сільського населення. Забезпечує сільгоспвиробників і сільське населення необхідною достовірною інформацією, підвищує рівень знань, сприяє науково-обґрунтованому прийняттю рішень.

Таким чином, ефективне функціонування сільськогосподарської дорадчої служби буде залежати від того, наскільки професійно будуть плануватися програми дорадчої діяльності в сільській місцевості.

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 року №1158 “Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року” // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1158-2007-%EF>.
2. *Онищенко О., Юрчишин В.* Сільський розвиток: основи методології та організації // Економіка України. – 2006. – №10. – С. 4-13.
3. *Дармограй В.І.* Методологія стратегічного планування комплексного соціально-економічного розвитку регіону: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.05 / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України. - К., 2007. – 20 с.

Summary

The impotence of extension services in the rural area are showing in the article.